

LIETUVOS MOKSLEIVIŲ SĄJUNGA

PATVIRTINTA Lietuvos moksleivių sąjungos
XXX Asamblėjos 2020 m. lapkričio 28 d.
nutarimu (protokolas Nr. A2020/11-01)

LIETUVOS MOKSLEIVIŲ SĄJUNGOS TVARAUS VYSTYMO SI TIKSLAI

2020 m. lapkričio 28 d.

Vilnius

Lietuvos moksleivių sąjunga (toliau – LMS), reaguodama į Europos žaliojo kurso¹ siekį iki 2050 m. neutralizuoti poveikį klimatui, Jungtinių tautų Darnaus vystymosi darbotvarę iki 2030 metų², Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą dėl tam tikrų plastikinių gaminių poveikio aplinkai mažinimo³, *The Organising Bureau of European School Student Unions (OBESSU) Environmental Policy Paper*⁴ (liet. *Europos mokyklų mokinių sąjungų organizacinio biuro Aplinkos apsaugos politikos dokumentas*), Lietuvos jaunimo organizacijų tarybos (LiJOT) Aplinkosaugos deklaraciją⁵ ir į nuolat augantį pasaulio moksleivių judėjimą, siekiantį atkreipti dėmesį į klimato kaitą, bei

¹Europos Komisija. Europos Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Europos Vadovų Tarybai, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir regionų komitetui. Europos žaliasis kursas, nr. COM(2019) 640 final, Briuselis, Belgija, 2019 m. gruodžio 11 d. Internetinė prieiga: <https://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar%3Ab828d165-1c22-11ea-8c1f-01aa75ed71a1.0011.02%2FDOC_1&format=PDF&fbclid=IwAR3PdK0GDKc0PLBRa1hlaSTpvmSCOKkEfmHXFcWPwE-p6Ltq4RIqSWHK4S8> [Žiūrėta 2020 m. rugsėjo 6 d.]

²Jungtinės Tautos. Rezoliucija, priimta Generalinės Asamblėjos 2015 m. rugsėjo 25 d., nr. A/RES/70/1, bendro naudojimo dokumentas, 2015 m. spalio 21 d. Internetinė prieiga: <https://osp.stat.gov.lt/documents/10180/483818/darbotvarke_DVR.pdf> [Žiūrėta 2020 m. rugsėjo 6 d.]

³Europos Parlamentas ir Taryba. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva dėl tam tikrų plastikinių gaminių poveikio aplinkai mažinimo, nr. PE-CONS 11/19, Briuselis, Belgija, 2019 m. gegužės 8 d. Internetinė prieiga: <<https://data.consilium.europa.eu/doc/document/PE-11-2019-INIT/lt/pdf?fbclid=IwAR3PdK0GDKc0PLBRa1hlaSTpvmSCOKkEfmHXFcWPwE-p6Ltq4RIqSWHK4S8>> [Žiūrėta 2020 m. rugsėjo 6 d.]

⁴The Organising Bureau of European School Student Unions. Proposal for an Environmental Policy of OBESSU, Madridas, Ispanija, 2019 m. liepos 22–23 d. Internetinė prieiga: <https://www.obessu.org/site/assets/files/2617/environmental_policy_paper_-_approved_ga_2019.pdf> [Žiūrėta 2020 m. rugsėjo 6 d.]

⁵Lietuvos jaunimo organizacijų taryba. Aplinkosaugos deklaracija, Vilnius, Lietuva, 2020 m. liepos 18 d. Internetinė prieiga: <<https://lijot.lt/wp-content/uploads/2020/07/Aplinkosaugos-deklaracija-1.pdf>> [Žiūrėta 2020 m. rugsėjo 6 d.]

atsižvelgdama į naujausius mokslinius tyrimus tvarumo klausimais⁶, skatina LMS bendruomenę (organizacijos alumni, padalinių savanoriai, Lietuvos mokyklų mokinių savivaldos, LMS biuras, Revizija, Valdyba, kiti LMS organai), visus moksleivius bei kitus su LMS veikla susijusius asmenis aktyviai prisijungti prie aplinkosaugos puoselėjimo Lietuvos mokyklose ir moksleivių visuomeniniame gyvenime.

LMS palaiko bei inicijuoja įvairias programas, projektus, skatinančius aplinkosaugą ir šviečiančius apie tai, kas vyksta pasaulyje ekologijos, tvarumo ir kitais su šia tema susijusiais klausimais. 2019 m. kovo mėn. LMS prisijungusi prie judėjimo „*Fridays for future*“ (liet. „*Penktadieniai už ateitį*“), Lietuvos mokyklų mokinių savivaldoms pateikė rekomendacijas⁷ dėl galimų veiksmų, siekiant užtikrinti moksleivių įgalinimą rūpintis ekologija mokyklose. Taip pat LMS inicijavo ir 2019 m. spalio mėn. pradėjo metinę programą „Žalių ekologiškų mokyklų erdvė“ („Ž. E. M. E.“), kurios tikslas – vykdant įvairaus pobūdžio šviečiamąsias veiklas, skatinti bendrojo lavinimo mokyklose besimokančius moksleivius bei mokyklų bendruomenes atkreipti dėmesį į ekologijos, aplinkosaugos svarbą ir keisti savo mokyklas bei požiūrį ir įpročius taip, kad jose vykstantys kasdieniai procesai taptų mažiau žalingi aplinkai.

LMS tvaraus vystymosi tikslai – tai LMS bendruomenei skirtas veiksmų planas, kurį vykdydami sieksime darnaus ir tvaraus vartojimo, keliavimo, mažesnės taršos, kursime sąmoningą bendruomenę bei ieškosime tvarumo ir kokybės santykio visose LMS veiklose, iniciatyvose, projektuose ir LMS bendruomenės, visų moksleivių bei kitų su LMS veikla susijusių asmenų gyvenime.

1. Tvarios veiklos ir renginiai

1.1. Suteikti galimybę rūšiuoti atliekas ir gauti informaciją apie tai visų LMS organizuojamų veiklų ir renginių metu.

⁶Macke, J., & Genari, D. (2018). Systematic Literature Review on Sustainable Human Resource Management. *Journal of Cleaner Production*. doi:10.1016/j.jclepro.2018.10.091

Baumgartner, R. J., & Rauter, R. (2017). Strategic perspectives of corporate sustainability management to develop a sustainable organization. *Journal of Cleaner Production*, 140, 81–92

⁷Lietuvos moksleivių sąjunga. Lietuvos moksleivių sąjungos deklaracija dėl aplinkosaugos užtikrinimo Lietuvos mokyklose, Vilnius, Lietuva. Internetinė prieiga: <https://www.moksleiviai.lt/wp-content/uploads/2020/01/Deklaracija_pasira%C5%A1yta.pdf> [Žiūrėta 2020 m. rugsėjo 6 d.]

1.1.1. Užtikrinti, kad LMS organizuojamų veiklų ir renginių metu būtų šios rūšiavimo šiukšliadėžės: biologiškai skaidžios atliekos, bendros atliekos, stiklas, popierius, plastikas ir depozitas.

1.2. Nenaudoti vienkartinio, bereikalingo plastiko LMS organizuojamų veiklų ir renginių metu (pvz., užtikrinti, kad nebūtų naudojami plastikiniai vienkartiniai vandens buteliukai).

1.2.1. Užtikrinti, kad LMS organizuojamų veiklų ir renginių metu būtų pasirinkta alternatyvomis vienkartiniam plastikui (pvz., vienkartiniai plastikiniai indai galėtų būti pakeisti daugkartiniais).

1.3. Užtikrinti, kad LMS organizuojamų veiklų ir renginių metu nebūtų švaistoma energija.

1.3.1. Darbo / renginių vietose išjungti visą energiją eikvojančią įrangą, kai ji nenaudojama.

1.3.2. Įvertinti, ar energijos eikvojimas tikrai būtinas, ir, jeigu yra galimybė, sąmoningai pasirinkti aplinkai palankesnes alternatyvas.

1.4. Užtikrinti galimybę LMS organizuojamų veiklų ir renginių metu pasirašyti dokumentus (sutartis, tėvų (globėjų) sutikimai ir kt.) elektroniniu parašu ar kitu legaliu skaitmeniniu būdu.

1.5. Užtikrinti, kad LMS organizuojamų veiklų ir renginių metu informacija apie vykstančias veiklas ir renginius būtų pateikiama elektroniniu būdu.

1.5.1. Renginių programomis ar kita aktualia informacija dalintis elektroniniu būdu.

1.6. Sumažinti gyvūninės kilmės maisto produktų turinčių patiekalų ir gyvūninės kilmės maisto produktų vartojimą LMS organizuojamų veiklų ir renginių metu, taip didinant dalyvių sąmoningumą, tačiau vis tiek atkreipiant dėmesį į maitinimosi poreikius.

1.6.1. Sudarant valgiaraščius įtraukti daugiau augalinės kilmės maisto produktų turinčių patiekalų ir augalinės kilmės maisto produktų, jei yra galimybė renkantis ekologiškai užaugintus augalinės kilmės maisto produktus.

2. Atsakingas keliavimas

2.1. Užtikrinti kuo ekologiškesnius LMS bendruomenės keliavimo būdus.

2.1.1. Jei yra galimybė, rekomenduoti rinktis tarpmiestinį, priemiesčio ir miesto viešąjį transportą (autobusai ar traukiniai).

2.2. Užtikrinti savo anglies dvideginio pėdsako kompensavimą, skrendant lėktuvu, jei yra CO₂ kompensacijos galimybė.

2.3. Jei yra galimybė, užtikrinti konferencijų, posėdžių ir kitų susitikimų organizavimą nuotoliniu būdu.

2.3.1. Jei dėl strateginių prižasčių nusprendžiama dalyvauti trumpalaikiuose susitikimuose, užtikrinti, kad būtų ieškoma alternatyvų tolesnėms diskusijoms ir siūloma nuotolinių susitikimų galimybė.

3. Minimalizmas ir tvarumas kasdienėje veikloje

3.1. Darbo kultūrą vykdyti *5R*: *refuse, reduce, reuse, repurpose, recycle* (liet. atsisakyti, sumažinti, pakartotinai naudoti, pritaikyti kitokiam naudojimui, perdirbti) principu.

3.2. Naudoti tik perdirbtą popierių ir tik būtinais atvejais, jei yra galimybė, panaudotą popierių naudoti pakartotinai.

3.3. Palaikyti įvairias Lietuvos bei pasaulio iniciatyvas ir organizacijas, kurios atliepia klimato kaitos, aplinkosaugos problemas.

3.4. Rodyti tinkamą pavyzdį aplinkiniams, praktikuojant darnų, tvarų gyvenimo būdą, t. y. skatinti atsakingą vartojimą bei dalijimosi ekonomiką.

3.4.1. Ieškoti naudotų gaminių, įsigyjant įrangą ar baldus.

3.5. Užtikrinti, kad būtų teikiama pirmenybė aplinkai draugiškų paslaugų ir priemonių naudojimui ir vartojimui.

3.5.1. Jei yra galimybė, įsigyti tik pakartotinai papildomas ir daugkartinio naudojimo kanceliarines priemones (pvz., rašiklius).

3.5.2. Jei yra galimybė, pirmenybę teikti vietos verslams, tiekėjams, gamintojams, įsigyjant produktus ir paslaugas.

3.5.3. Skatinti perdirbtų ir galimų perdirbti produktų, pažymėtų atitinkamais simboliais, pirkimą, esant reikalui.

3.6. Pirmenybę teikti informacijos sklaidai internetu, elektroniniu būdu, jei yra galimybė, ieškoti tvarių alternatyvų.

3.7. Tiek organizacijoje, tiek už jos ribų vykdyti šviečiamąsias veiklas apie aplinkosaugą, žiedinę ekonomiką, darnų ir tvarų gyvenimo būdą bei kitas susijusias temas.

Prezidentė

Sara Aškinytė